

Radboud Universiteit

Radboud **Rechten**

Magazine voor alumni van de
Faculteit der Rechtsgeleerdheid

#27

**OP DE COVER:
SERAINA GRÜNEWALD**

Hoogleraar European and Comparative Financial Law Seraina Grünewald maakte vorig jaar de overstap van het Zwitserse Zürich naar Nijmegen. In deze editie van RadboudRechten vertelt ze onder meer over haar turbulente start, de verschillen tussen het academische werkveld in Nederland en Zwitserland en haar internationale carrière.

Woord vooraf

Het nieuwe en oude normaal

Inmiddels leven we al meer dan een jaar in het 'Nieuwe Normaal' van de COVID-19 pandemie. Daarin is voor de medewerkers van de faculteit, zoals ook voor veel juristen in de rechtspraak, thuiswerken de regel en vindt het onderwijs hoofdzakelijk online plaats. De laatste maanden van 2020 was het nog mogelijk om enig contactonderwijs te geven op de campus voor kleine groepen in grote zalen. Mijn hoorcolleges Staatsrecht B2 gaf ik in de Grotiuszaal (485 zitplaatsen) voor een groep van maximaal 86 studenten op inschrijving. Dat was ten minste nog een beetje gezellig lesgeven. In het nieuwe jaar is lesgeven op de campus echter helemaal taboe. Het Grotiusgebouw maakt nu een lege en naargeestige indruk. Al het onderwijs is online. Af en toe zie je nog een collega die een college of werkgroep opneemt of online verzorgt. Een paar studenten studeren in de bibliotheek of hangen wat rond op de benedenverdieping. De lol is er nu echt van af.

Waarschijnlijk zal rond Pasen weer enig onderwijs op de campus mogelijk zijn. Dat zal voor veel van de collega's zeker een hele opluchting zijn. Eindelijk weer wat leven in de brouwerij! In de tussentijd beraden de bestuurders/managers zich op innovatieve ideeën na corona. Naar het schijnt wil het college van bestuur bevorderen dat medewerkers voortaan veel meer thuis blijven werken. En de vraag wordt opgeworpen of online onderwijs in de toekomst een belangrijk onderdeel moet blijven van het onderwijsaanbod. Het een en ander levert natuurlijk flinke besparingen op aan kantoorruimtes en onderwijsruimtes. Maar het zou toch eigenlijk wel heel vreemd zijn als enerzijds allemaal fraaie nieuwe faculteitsgebouwen verrijzen op de campus met mooie onderwijszalen, en anderzijds het gebruik ervan zou worden ontmoedigd.

Het risico is groot dat dergelijke thuiswerkplannen uiteindelijk slecht uitpakken voor de werkverhoudingen op de universiteit en voor de kwaliteit van het onderzoek en onderwijs. Wat mij betreft kan de inzet beter zijn dat het 'Oude Normaal' zo veel mogelijk in ere wordt hersteld. Of is dit een typische 'boomeropmerking'?

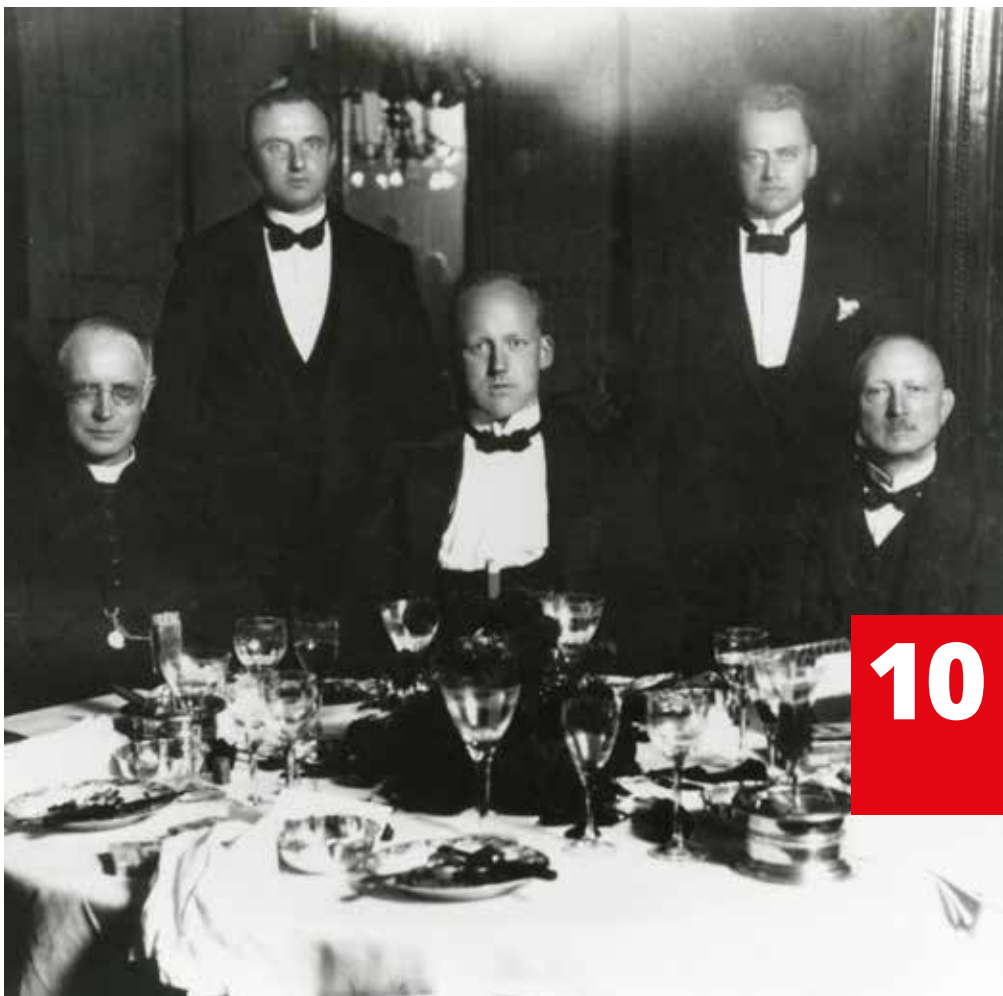
Onze nieuwe Zwitserse collega Seraina Grünewald, die u ziet op de cover van het blad, moest helaas in haar eerste jaar aan de faculteit vooral online onderwijs verzorgen. In deze editie van RadboudRechten bespreekt zij haar eerste jaar in Nederland en de opstartproblemen die de COVID-19 pandemie kort na haar komst veroorzaakte. Dat goede voorlichting belangrijk is in het maken van de juiste studiekeuze, onderschrijft alumna Charlotte Rheiter. In de rubriek *Buiten Rechte* vertelt zij hoe ze de advocatuur achter haar liet om een kledingwinkel te beginnen. Ook komen advocaat Luc Rohof en onderzoeker Ingeborg Haazen aan het woord. Zij speelden beiden een grote rol in een andere zoönosezaak van een aantal jaren geleden, namelijk die van de Q-koorts.

Genoeg interessants te lezen dus! Hopelijk is het woord corona in de volgende editie gereduceerd tot een voetnoot en kijken we straks met verwondering terug op dat merkwaardige coronajaar. Wellicht kunnen we dan, in plaats daarvan, melding maken van een groots samenkomen van onze medewerkers en studenten op de faculteit. Ze hebben het verdiend.

Veel leesplezier!

*Paul Bovend'Eert,
alumnidecaan*

In deze uitgave

4 Nieuws

Met onder meer nieuws over de prijswinnende bacheloropleidingen en de nieuwe internationale master 'International Law of Global Security, Peace and Development'.

6 Seraina Grünewald

Vorig jaar streek Seraina Grünewald neer in Nijmegen. Na een turbulente start wil zij met haar onderzoek bijdragen aan een duurzame financiële sector.

9 Alumni office

Meld u aan voor de Outdoor Onderwijsdag voor alumni.

10 Uit de geschiedenis

Corjo Jansen beschrijft in het tweede deel van deze rubriek het oprichtingsjaar van de Nijmeegse rechtenfaculteit.

12 Steun de faculteit

Op de spreekstoel: chairholder Ton Hendriks, advocaat bij Aben & Slag Advocaten.

13 CPO

Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs

17 First case scenario

Saskia Regtuit, werkzaam bij Wildenberg Advocaten, vertelt in deze rubriek over haar eerste stappen in de advocatuur.

18 Onderzoek

De 'legitieme portie' wordt flink ter discussie gesteld en Henri de Waele gaat in op de voortrekkersrol van volkenrechtgeleerden in het interbellum.

22 Buiten rechte

Alumna Charlotte Rheiter vertelt waarom ze na haar afstuderen de advocatuur links liet liggen en hoe ze inmiddels een succesvolle kledingwinkel heeft in Nijmegen.

24 In the picture

Vier seizoenen in een week rond het

20 Hoe Q-koorts de wetenschap en praktijk bij elkaar bracht.

COLOFON 'RadboudRechten' is een uitgave van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit en wordt verspreid onder alumni en masterstudenten van de faculteit. **Redactie:** Dennis Arns, Paul Bovend'Eert, Myrthe Bronsdijk, Manouk van Doren, Thomas Haenen, Natascha Heijster, Corjo Jansen, Antal Putman, Machiel van Zanten **Redactieraad:** Steven Bartels, Paul Bovend'Eert, Marianne van den Bosch, Louk Hermans-Brand, Corjo Jansen **Ontwerp:** gloedcommunicatie, Nijmegen **Fotografie:** Dick van Aalst, Duncan de Fey, Niek Toni, Sabine van der Werf **Druk:** Zalsman B.V. **Informatie:** Heeft u een vraag over activiteiten voor alumni of wilt u reageren op dit magazine? Stuur dan een e-mail naar alumni@jur.ru.nl. Dit magazine is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

FSC-logo
plaatsen
(Zalsman informeren)

Nieuws

Hier leest u enkele uitgelichte nieuwsberichten over de Nijmeegse rechtenfaculteit.

Michelle van Haren ontvangt Christine Mohrmann Stipendium

Promovenda Michelle van Haren ontving een van de tien Christine Mohrmann Stipendia van de Radboud Universiteit. Doel van het stipendium is onderzoeksters aan te moedigen hun wetenschappelijke loopbaan na de voltooiing van hun proefschrift voort te zetten.

Het onderzoek van Van Haren richt zich op de bevoegdheden van vennootschapsorganen en de ondernemingsraad tijdens het faillissement van de kapitaalvennootschap. De verdeling van bevoegdheden tussen de faillissementscurator enerzijds en vennootschapsorganen (raad van bestuur, raad van commissarissen en aandeelhoudersvergadering) en de ondernemingsraad anderzijds is niet wettelijk geregeld. Dit kan tot onduidelijkheid en fricties leiden. Van Haren zal het stipendium gebruiken voor een verblijf aan de University of Oxford waar ze onderzoek zal doen naar het Engelse corporate insolvency law, in het bijzonder het recht met betrekking tot de positie van de vennootschap tijdens de insolventieprocedure.

Een masterdiploma in Nijmegen, Glasgow én Barcelona met 'International Law of Global Security, Peace and Development'

Vanaf volgend collegejaar biedt de Nijmeegse rechtenfaculteit in samenwerking met de University of Glasgow en het Institut Barcelona d'Estudis Internacionals een nieuw, internationaal masterprogramma aan.

Na afloop van de Erasmus Mundus master *International Law of Global Security Peace and Development* hebben de deelnemende studenten maar liefst drie diploma's op zak. Om de masteropleiding vorm te kunnen geven, honoreerde de Europese Commissie onlangs de aanvraag voor een projectsubsidie van 4,3 miljoen euro.

De deelnemende studenten krijgen een interdisciplinair en internationaal programma voorgeschoteld. Ze krijgen afwisselend in één van de drie steden een semester college. "De

studenten worden niet alleen onderwezen in het internationale recht, maar leren ook vanuit bijvoorbeeld een perspectief van conflictstudies te kijken naar vraagstukken van oorlog, vrede, duurzaamheid en ontwikkelingssamenwerking", vertelde hoogleraar Internationaal en Europees recht Henri de Waele in een interview met *Vox* (red. onafhankelijk magazine van de Radboud Universiteit). "In het recht zijn redelijk veel monodisciplinaire programma's, een programma als dit bestaat nog niet." Ook de juridische arbeidsmarkt zit volgens De Waele te wachten op juristen die verder kunnen kijken dan alleen het recht. "Als je bij de Verenigde Naties wil werken, internationale lobbyclubs of Human Rights Watch, moet je ook kennis hebben van andere disciplines, en kunnen praten met mensen uit andere vakgebieden."

In beginsel

NIEUWSRUBRIEK VAN DE DECAAN > PIET HEIN VAN KEMPEN

'Bachelors op één in Keuzegids'

"Tot onze grote spijt hebben we nu al een jaar ervaring met 'hybride onderwijs'. Het gemis van de fysieke aanwezigheid van studenten in de faculteit is uiteraard groot. Het doet ons dan ook enorm deugd dat naast alle negatieve berichtgeving, wij het heugelijke nieuws ontvingen dat de Nijmeegse bacheloropleidingen Rechtsgeleerdheid en Notarieel recht eerste zijn geworden in de Keuzegids Universiteiten. Volgens de Keuzegids zijn onze studenten vooral erg te spreken over de stimulerende lespro-

gramma's, de faciliteiten, de praktijkgerichtheid en de deskundigheid van de docenten. De Radboud Universiteit staat dit jaar, net als vorig jaar en voor de negende keer in tien jaar tijd, op de eerste plaats van de brede, klassieke universiteiten. Een enorme stimulans om ons als faculteit volop te blijven inzetten voor onze studenten en hun welzijn, in de hoop dat we in de nabije toekomst weer college kunnen geven in een bruisend Grotiusgebouw!"

50-jarig jubileum voor steunpilaar van parlementair geheugen

Het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG) van de Radboud Universiteit bestaat vijftig jaar. Het CPG is het enige onderzoeksinstituut in Nederland dat systematisch onderzoek doet naar onze parlementaire geschiedenis. Het CPG werd op 16 februari 1971 opgericht door Frans Duynstee, hoogleraar Staatsrecht, met als doel wetenschappelijk onderzoek te doen op het gebied van de parlementaire geschiedenis van Nederland na de Tweede Wereldoorlog.

Hoe Engelse kostschool-leraren het voetbal naar Nederland brachten

Sportbobo Pim Mulier stond aan de wieg van de introductie van vele sporten in Nederland, waaronder het voetbal. Althans, dat is het klassieke verhaal. Volgens promovendus Jan Luitzen moet dat beeld bijgesteld worden. "Mulier is eind negentiende eeuw een belangrijke promotor van de Engelse veldsporten geweest, maar hij staat absoluut niet aan het begin." Centraal in Luitzens proefschrift staat de chique kostschool Noorthey, waar Engelse leraren al vanaf 1845 onder andere cricket en hockey introduceerden, en vanaf 1854 voetbal.

Jongeren die gamen met vrienden bouwen sterkere banden op

Games kunnen een belangrijke rol spelen in de aanpak van eenzaamheid onder adolescenten. Door samen videogames te spelen, kunnen ze diepere vriendschapsbanden opbouwen. Dat blijkt uit promotieonderzoek van gedragspsycholoog Geert Verheijen. Wel kan het alleen spelen van games soms juist het gevoel van eenzaamheid versterken.

RADBOD RECHARGE opladen met nieuwe kennis

Op de hoogte blijven van ontwikkelingen in uw vakgebied of juist nieuwe terreinen verkennen? Radboud Recharge bundelt de beste wetenschappelijke artikelen, activiteiten en cursussen van de Radboud Universiteit in één overzichtelijke service, die volledig is aan te passen aan uw interessegebieden. www.radboudrecharge.nl

Simon Tans ontvangt Universitaire Onderwijsprijs 2020

Docent Internationaal en Europees recht Simon Tans ontving onlangs de Universitaire Onderwijsprijs 2020 van de Radboud Universiteit.

De Universitaire Onderwijsprijs voor de beste junior docenten gaan naar Jojanneke Huck (docent Fysiologie) en Robbert Rademakers (docent Economische theorie en economisch beleid). Met deze prijzen wil het college van bestuur excellente onderwijsprestaties belonen en aanmoedigen. Ze bestaan uit een oorkonde en geldbedrag van drieduizend euro. Op donderdag 18 maart reikte rector magnificus Han van Krieken de prijzen uit tijdens de middagshow van de onderwijsdagen.

Simon Tans ontving de prijs vanwege zijn betrokken, benaderbare en inspirerende houding als docent, met een aanstekelijk enthousiasme voor zijn vak. Tijdens zijn colleges zorgt hij voor een ontspannen sfeer waarbij hij via interactie nauwel-

tend kijkt of de stof bij alle studenten is 'geland'. Binnen de faculteit is Tans betrokken bij de begeleiding van studenten en buiten de faculteit is hij actief bij het verder ontwikkelen en innoveren van het universitaire onderwijs.

Tans loopt voorop bij de ontwikkeling en innovatie van het onderwijs op de universiteit. Hij inspireert collega's om ook aan de slag te gaan met nieuwe ideeën. Binnen zijn eigen vakgebied is hij een drijvende kracht geweest achter een succesvolle proeftuin 'ICT in het onderwijs' en de interactieve 'Atlas van het internationaal recht'. Wegens succes hebben verschillende collega's dit concept overgenomen. Ook tijdens de coronacrisis liet Tans zijn innovatie- en inspiratiekracht zien. In zijn zoektocht om op afstand te kunnen tentamineren zonder toezicht, heeft hij een nieuwe methode ontwikkeld die door collega's de 'methode-Tans' genoemd wordt.

Seraina Grünewald:

Bijdragen aan een duurzame financiële sector vanuit Nijmegen

Van Bern en Zurich naar de Hazenkamp. Hoogleraar European and Comparative Financial Law **Seraina Grünewald** maakte vorig jaar de overstap naar de Nijmeegse Radboud Universiteit. In dit interview vertelt ze over haar turbulente start, de verschillen tussen het academische werkveld in Nederland en Zwitserland en haar internationale carrière.

Tekst: Dennis Arns **Foto's:** Duncan de Fey

Seraina Grünewald startte per 1 februari 2020 als hoogleraar European and Comparative Financial Law bij de Nijmeegse rechtenfaculteit. Na onderzoek gedaan te hebben aan onder meer de Universiteit van Zurich, Harvard en Yale lijkt Nijmegen misschien een beetje uit de toon te vallen. Grünewald legt uit waarom ze Zwitserland achter zich liet om neer te strijken aan de Radboud Universiteit: "Dat is heel simpel: ik dacht hier goed werk te kunnen doen als hoogleraar en onderzoek te doen met een interdisciplinaire benadering van het reguleren van financiële markten. Het leek me leuk om met Danny Busch (hoogleraar Financieel recht, red.) te werken, die kende ik al uit de academische wereld. Het verhaal van de faculteit paste in mijn plaatje. Bovendien leek Nijmegen mij een mooie plek om onze kinderen op te laten groeien."

Een turbulente start

Er volgde een emigratie naar Nederland, met een intens eerste jaar in Nijmegen. "Natuurlijk, het was een grote beslissing. Maar ik ben van mening dat het goed is om buiten je comfortzone te stappen en ergens iets nieuws te beginnen. Mijn echtgenoot is ook academicus, hij doet (laboratorium-) onderzoek in Innsbruck, Oostenrijk. Hij moest daar zijn onderzoek afronden en daarna zou hij een baan zoeken in Nederland." Mede door de coronacrisis lukte dat tot op heden nog niet. "In de eerste maanden pendelde hij iedere week op en neer van Innsbruck naar Nijmegen. Dat was vrij slopend, maar we zagen elkaar tenminste nog elke week." Vervolgens gooide de coronacrisis nog meer roet in het eten. "Dat maakte niet alleen het solliciteren voor hem lastiger, maar ook zijn bezoeken aan ons."

Nu zit Grünewald met haar twee jonge kinderen in Nijmegen. "Dat is ontzettend raar voor hen, om hun vader maar één keer per maand te zien. De jongste kan nog niet echt praten, maar de oudste gaat naar school en pikt de taal vrij snel op. Hoe het met mijn Nederlands

staat?" Grünewald zet glimlachend haar beste Nederlandse accent op: "Het gaat wel. Het is toch vreemd om in een land te wonen waar je, in het begin tenminste, letterlijk geen woord van de taal spreekt. Ik wist niet eens wat 'alsjeblieft' betekende. Natuurlijk spreekt bijna iedereen in Nederland vloeiend Engels – en in Nijmegen zelfs een woordje Duits – maar soms gaan nuances verloren in de vertaling." Eerst volgde Grünewald een vrij intensief traject met Nederlandse les. "Vijf dagen per week, om de basis te leren. Dat werkte vrij goed, maar daarna kreeg ik door de coronamaatregelen nog maar één uur per week les. Ik hoop dat ik snel weer aan de slag kan, want over twee jaar wil ik mijn eerste cursussen in het Nederlands kunnen geven."

Van Alpenpanorama naar de Nederlandse horizon

Los van de opstartproblemen bevat het leven in Nijmegen Grünewald uitstekend. "Ik woon momenteel op steenwoorp afstand van de universiteit. Binnenkort verhuizen we naar de wijk Hazenkamp, vlakbij het Goffertpark. Ik ben opgegroeid in een redelijk bergachtig gebied in Zwitserland; als ik mijn raam opende had ik een prachtig Alpenpanorama, maar Nijmegen heeft ook een mooie omgeving. Ik kan wel genieten van de weidsheid in Nederland, dat je op veel plekken de horizon kan zien."

Gevraagd naar de grootste verrassingen in Nederland, begint Grünewald over de openheid van mensen: "Je kunt letterlijk iedereen om hulp vragen. Ook op de universiteit is het contact een stuk opener dan in de Duitstalige landen waar ik heb gewoond. Hier praat je met je collega's gemakkelijk over je gezin en je privéleven, men is eerlijk over persoonlijke problemen en promovendi lopen gemakkelijk bij hun begeleider binnen." Door de coronamaatregelen heeft Grünewald de faculteit nog niet in volle bloei mee kunnen maken. "Ik begon dan ook redelijk rustig, dat was ook een verrassing ten opzichte van mijn vorige werkgevers.

"IK BEN VAN MENING DAT HET GOED IS OM BUITEN JE COMFORT-ZONE TE STAPPEN EN ERGENS IETS NIEUWS TE BEGINNEN"

Ik vroeg Danny Busch welk vak ik in mijn eerste periode moest gaan geven. Hij zei verbaasd: 'Hoezo, welk vak? Nee, je gaat eerst kennis maken en bepalen waar het zwaartepunt van jouw onderwijs moet liggen.' Dat was een verademing! Eerder kreeg ik als nieuwe medewerker vaak de vakken toebedeeld die niemand anders wilde doceren."

Contact met studenten

Grünewald heeft nog weinig fysiek onderwijs gegeven, maar heeft de studenten >

Seraina Grünewald is hoogleraar European and Comparative Financial Law. Ze verricht onderzoek naar de bankenunie, de herstructurering van banken, financiële stabiliteit en macroprudentieel beleid, centrale banken, green finance en constitutionele en institutionele aspecten van economisch en monetair bestuur in de EU.

Grünewald rondde haar promotietraject af aan de Universiteit van Zürich, waar ze tot haar verhuizing naar Nijmegen werkzaam was.

wel al een beetje leren kennen. “Ik heb het geluk gehad dat ik één werkcollege live mocht geven. De studenten zijn hier wat directer dan in Zwitserland, ze komen eerder naar je toe met vragen.” Zelf was Grünewald als student niet enorm gefocust op de studie. “Tenminste: in de bachelorfase. Toen ik ging studeren zei ik tegen mijn ouders dat ik op mezelf ging wonen. Dat vonden ze prima, maar dan moest ik wel zelf mijn leven gaan betalen. Dus ik heb vooral veel gewerkt tijdens mijn studie en een actief studentenleven gehad.” Aan de Universiteit van Bern behaalde Grünewald haar bachelor- én masterdiploma. “In Bern ben ik ook beëdigd als advocaat. Waarom ik het onderzoek in ben gegaan? Dat is een goede vraag. Ik denk dat ik een goede advocaat zou zijn geworden. Ik vond het ook leuk werk. Maar ik wilde als jonge wereldverbeteraar een impact hebben.” Grünewald begint te

“CENTRALE BANKIERS HEBBEN MEER INVLOED OP DE MAATSCHAPPIJ DAN ZE DENKEN”

lachen. “Misschien wat naïef, aangezien onderzoekers uiteindelijk minder invloed uitoefenen dan ze zouden willen. Na mijn afstuderen brak de Kredietcrisis uit. Ik kwam op een conferentie van de Universiteit van Zurich en sprak met een vertegenwoordiger van de Zwitserse banktoezichthouder. Zij zei: ‘deze crisis gaat alles veranderen’. Toen was ik om, de aanpak van de crisis was natuurlijk ontzettend interessant om te onderzoeken.”

Getriggerd door de Kredietcrisis

Grünewald promoveerde aan de Universiteit van Zurich. “In vergelijking met Bern was dat een metropool. Ik schreef mijn proefschrift over de gezamenlijke Europese aanpak van de crisis. Dat was, professioneel gezien, misschien wel de meest interessante periode van mijn leven tot nu toe. Ik ging naar

de Verenigde Staten om onderzoek te doen op Columbia Law, Yale en Harvard. Dat klonk wellicht een beetje gek: een Zwitserse die in de Verenigde Staten onderzoek doet naar de aanpak van de EU. Maar het werkte juist heel goed, zeker aangezien de crisis in de VS begonnen was.” Tevens liep Grünewald stage bij het International Monetair Fonds. “Daar wilden ze meer nadruk leggen op interdisciplinair onderzoek. Eerder hadden zij vooral economen in dienst. Er was maar één plek voor een jurist, maar ik kreeg gelukkig de job. Ontzettend interessant en leerzaam!”

De huidige crisis valt volgens Grünewald niet te vergelijken met de Kredietcrisis. “Natuurlijk zijn er hier en daar parallellen te trekken, maar de oorzaak is totaal anders. De financiële crisis kwam door foute keuzes van banken. Daar hebben ze van geleerd denk ik: banken nemen lang niet meer zulke verregerende risico's en houden er grotere kapitaalbuffers op na. Een pandemie treft ons ook in allerlei andere opzichten; dit is een scenario waar je je bijna niet op voor kunt bereiden. Als dit nog heel lang doorgaat kunnen banken wel omvallen, maar dat lijkt me sterk.”

Bijdragen aan een betere wereld

Het meest interessante aan haar academische carrière vindt Grünewald de discussies met haar collega's. “Maar toch ook het bij kunnen dragen aan een betere wereld: dat is er nooit helemaal uitgegaan. Ik ben momenteel bezig een interdisciplinaire onderzoeksgroep op te zetten, met de focus op het tegengaan van klimaatverandering via de financiële sector. Toevallig zat ik gisteren in een online vergadering met vertegenwoordigers van de Europese Centrale Bank. Je zit dan aan tafel met mensen die belangrijke beslissingen maken; centrale bankiers hebben namelijk meer invloed op de maatschappij dan ze denken. Ik moest in zeven minuten mijn pitch houden over een duurzaam monetair beleid en het tegengaan van klimaatverandering. Veel te kort natuurlijk. Als ik zeven uur had gekregen was het misschien genoeg geweest. Maar ik denk dat de boodschap aankwam, ik kreeg een aantal kritische vragen en e-mails achteraf.” Grünewald sluit af met een glimlach. “Daar krijg ik ontzettend veel energie van. En dat geeft je meteen goede moed om verder te werken aan onderzoek met een significante impact.”

Alumni office

Herinneringen Nijmeegse alumni

Als geen ander kunt u, als alumnus, vertellen hoe het onderwijs, onderzoek en studentenleven er door de jaren heen heeft uitgezien. In de serie 'Herinneringen van Nijmeegse alumni' komen verschillende alumni aan het woord over hun ervaringen met de Nijmeegse rechtenfaculteit. De gehele levenscyclus van de faculteit komt voorbij: van het faculteitsgebouw aan de Wilhelminasingel tot het Grotiusgebouw en van de eerste wettenbundel tot de laatste kennisclip. Kijk op www.ru.nl/rechten/100 voor enkele bijzondere interviews en video's.

Ideeënbus

Heeft u zelf een interessant verhaal over uw tijd aan de rechtenfaculteit, of kent u een andere bijzondere alumnus? Ideeën zijn zeer welkom. Vertel uw verhaal via opnaar100@jur.ru.nl

'De Koning en de monarchie. Toekomstbestendig?'

In het najaar van 2020 presenteerde alumnidecaan en hoogleraar Staatsrecht Paul Bovend'Eert het boek 'De Koning en de monarchie. Toekomstbestendig?' in Nieuwspoor in Den Haag. Het eerste exemplaar werd in ontvangst genomen door Thom de Graaf, vicepresident van de Raad van State.

Het koningschap in Nederland staat ter discussie. In 2012 verloor de Koning zijn centrale rol bij de kabinetsformatie, maar verder is er weinig veranderd. Het erfelijke en onschendbare karakter van het koningschap verhindert een daadwerkelijke modernisering ervan. De hamvraag is nu echter: welke aanpassingen zijn nodig voor een houdbaar koningschap in de eenentwintigste eeuw? In 'De Koning en de monarchie. Toekomstbestendig?' geeft Bovend'Eert een analyse en een aantal aanbevelingen over hoe de monarchie toekomstbestendig kan worden gemaakt.

9 JULI Outdoor Onderwijsdag voor alumni

Combineer juridisch onderwijs met een sportieve golfactiviteit

Op **vrijdag 9 juli** organiseert de Faculteit der Rechtsgeleerdheid de Outdoor Onderwijsdag voor alumni. Tijdens deze dag kunt u op golfbaan Het Rijk van Nijmegen in Groesbeek aanschuiven bij onze actualiteitencursussen op het gebied van het burgerlijk recht en het erf- en familievermogensrecht. De onderwijsdag wordt in de ochtenduren georganiseerd, zodat u daarna de mogelijkheid heeft om op de golfbaan negen of achttien holes te spelen.

Voor wie

Deze dag wordt speciaal georganiseerd voor alumni en relaties van de rechtenfaculteit, die in bezit zijn van hun GVB.

Programma

Om **09.25 uur** wordt u ontvangen met koffie en thee.

Om **9.45** starten de cursussen:

Burgerlijk recht

Prof. mr. Steven Bartels (3 PO-punten NOVA/KNB) of

Erf- en familievermogensrecht

Prof. mr. Freek Schols (3 PO-punten KNB)

Na **13.00 uur** heeft u de mogelijkheid om te golfen.

Bij veel belangstelling wordt de mogelijkheid gecreëerd om deze onderwijs-golfcombinatie in de middag en avond te volgen. In dat geval zou u van **13.45 tot 17.00 uur** de actualiteitencursussen volgen, waarna u in de avonduren kunt golfen.

Locatie

De cursus en golfactiviteiten vinden plaats op golfbaan Het Rijk van Nijmegen te Groesbeek. Kijk voor meer informatie op www.golfenophetrijk.nl.

Kosten

De cursusprijs bedraagt € 195,-. De golfprijs voor negen holes bedraagt € 27,- en voor achttien holes bedraagt € 41,-. Uiteraard is er na afloop de mogelijkheid voor een drankje en een hapje.

Kijk voor de cursusinformatie en de aanmeldprocedure op www.ru.nl/rechten/outdooronderwijsdag

Alle evenementen vinden plaats onder voorbehoud van eventuele wijzigingen door de geldende coronamaatregelen.

Uit de geschiedenis - deel 2

De Nijmeegse juridische faculteit van 1923

In de rubriek 'Uit de geschiedenis van de Nijmeegse juridische faculteit' licht Corjo Jansen ter ere van het 100-jarige faculteitsbestaan in 2023 enkele mijlpalen uit. In deze bijdrage, de tweede in de reeks van zes, bespreekt hij het oprichtingsjaar van de rechtenfaculteit.

Tekst: Corjo Jansen

1923

v.l.n.r. C.A.M. Raaijmakers, E.J.J. van der Heijden, W.P.J. Pompe, J.H.P.M. van der Grinten en J.H.P. Bellefroid. Foto: Katholiek Documentatiecentrum.

De oprichting van de Roomsch Katholieke (RK) Universiteit in 1923 was voorbereid door de Sint Radboudstichting (1905). Zij had volgens art. 2 van haar Statuten onder meer tot doel de vestiging en stichting van 'eene bijzondere Nederlandsche Katholieke Universiteit'. Verschillende Brabantse en Limburgse steden wilden graag de universiteit binnen haar muren huisvesten, waaronder Nijmegen. Vanaf 1919 vonden besprekingen plaats tussen een Commissie van Voorlichting namens de Sint Radboudstichting en het College van B & W van Nijmegen. In 1922 kwam dit overleg in een stroomversnelling naar aanleiding van een geconcretiseerd Nijmeegs voorstel. Dat kwam uit de koker van de latere hoogleraar J.H.P.M. van der Grinten (1885-1932), op dat moment gemeentesecretaris van de stad. In januari 1923 aanvaardde het bestuur van de Sint Radboudstichting zijn voorstel. Met de krapst mogelijke meerderheid van 16 tegen 15 stemmen ging de Nijmeegse gemeenteraad in februari 1923 akkoord met de toekenning van een jaarlijks subsidiebedrag van 100.000 gulden aan de op te richten universiteit. Zowel Van der Grinten als J.C.F.H. Schrijnen (1869-1938), priester, voorzitter van de Commissie van Voorlichting en de eerste rector magnificus van de 'nieuwe' Universiteit, zagen Nijmegen als een oud en christelijk centrum van

1923

Oprichting:
Een eigen
universiteit

1923

De Nijmeegse
juridische
faculteit

1940 - 1945

De faculteit in de
Tweede Wereldoorlog

Jaren '50 - '60

De steunpilaren van de
faculteit: F. Duynstee &
W. van der Grinten

Jaren '70

De maalstroom van
de tijd: ontzuiling en
democratisering

1989 - 1994

Het Centrum voor Postacademisch
Juridisch Onderwijs en het Onder-
zoekcentrum Onderneming & Recht.

Corjo Jansen is hoogleraar Rechtsgeschiedenis & Burgerlijk recht en voorzitter van het Onderzoekcentrum Onderneming & Recht, Radboud Universiteit.

wetenschapsbeoefening. Hiermee achtten zij Karel de Grote (overleden in 814) nauw verbonden. De naam Keizer Karel Universiteit drong zich daarom op. In deze naam kwam 'èn het beslist katholieke karakter der Universiteit èn iets van de lokaal Nijmeegsche glorie tot uitdrukking [...]. Charlemagne (Karel de Grote) toch is een universele figuur, beantwoordt dus tegelijk aan de internationale roeping van een Katholieke Universiteit en aan de stadstraditie.' Een bijkomend voordeel was dat de naam zich gemakkelijk liet 'verlatijnsen' – belangrijk in universitaire kringen – tot 'Universitas Carolina'. Schrijnen en Van der Grinten kregen hun zin niet. De Sint Radboudstichting koos voor RK Universiteit. De RK Universiteit kende drie faculteiten: theologie, letteren en wijsbegeerte en rechtsgeleerdheid. Binnen de Commissie van Voorlichting was niet iedereen enthousiast geweest over de oprichting van een juridische faculteit. Sommige leden spraken een voorkeur uit voor een genees- of natuurkundefaculteit boven een juridische faculteit. De genees- en natuurkunde waren echter niet van een levensopvatting doortrokken. De levensbeschouwing was wel een innerlijk element van de juridische studie. De 'onkosten' voor een genees- en natuurkundefaculteit waren bovendien aanzienlijk hoger dan voor een juridische faculteit. Zes van de acht leden van de Commissie van Voorlichting stemden uiteindelijk voor de oprichting van een juridische faculteit.

De Commissie van Voorlichting presenteerde in 1922 een door Schrijnen opgestelde indeling van leeropdrachten en lectoraten aan de Nederlandse aartsbisschop, H. van de Wetering (1850-1929). Zij zag er als volgt uit:

- 1 Straf-, strafproces- en straftoepassingsrecht (extraordinarius);
- 2 Criminele psychologie en psychiatrie (extraordinarius);
- 3 Maatschappijleer en staathuishoudkunde (ordinarius);
- 4 Staats-, administratief en sociaal recht (ordinarius);
- 5 Burgerlijk recht en rechtsvordering (ordinarius);
- 6 Handelsrecht (ordinarius);
- 7 Inleiding tot de rechtswetenschap, Internationaal Publiek- en Privaatrecht (extraordinarius);
- 8 Romeins recht en rechtsgeschiedenis (lector);
- 9 Notarieel en fiscaal recht (lector).

Schrijnen kreeg groen licht van de Sint Radboudstichting. Hij begon in de vroege lente van 1923 aan een zoektocht naar geschikte kandidaten, met steun van vooral G. Brom (1882-1959), een katholieke emancipator van het eerste uur en vanaf 1923 hoogleraar Schoonheidsleer en Kunstgeschiedenis aan de RK

Universiteit. Zij riepen – omdat zij geen jurist waren – de hulp in van enkele bekende katholieke juristen, zoals A.A.H. Struycken (1873-1923), oud-hoogleraar in het staatsrecht aan de Universiteit van Amsterdam en lid van de Raad van State, en R.B. Ledebouer (1863-1926), vanaf 1908 advocaat-generaal bij de Hoge Raad. De zoektocht verliep moeizaam vanwege het gebrek aan gepromoveerde katholieke juristen. Brom hielp Schrijnen voor het strafrecht uit de brand met de aanbeveling van zijn net in Utrecht gepromoveerde neef, W.P.J. Pompe (1893-1968). Brom bemiddelde ook bij het warm maken van zijn studievriend, eveneens een Utrechts promotus, de Rotterdamse advocaat, E.J.J. van der Heijden (1885-1941), voor een leeropdracht aan de Nijmeegse faculteit. Van der Heijden kreeg een aanstelling als hoogleraar in het handelsrecht (en later ook het burgerlijke recht). Al met al heeft het een tijd geduurd, voordat geschikte kandidaten waren gevonden voor alle leeropdrachten. Het lectoraat in het notariële recht bleef onbezet. Op 1 oktober 1923 ging de benoeming in van vijf hoogleraren en twee lectoren. Zij hadden op J.H.P. Bellefroid (1869-1959) na, een Vlaming die in Luik had les gegeven en na het einde van de Eerste Wereldoorlog naar Nederland had moeten vluchten, geen onderwijservaring. De volgende docenten maakten hun opwachting:

- 1 Strafrecht, strafproces- en straftoepassingsrecht: W.P.J. Pompe (1893-1968);
- 2 Maatschappijleer en staathuishoudkunde: pater C.A.M. Raaijmakers (1871-1954);
- 3 Staats- en administratief recht: J.H.P.M. van der Grinten (1885-1932);
- 4 Handelsrecht, burgerlijk recht en rechtsgeschiedenis: E.J.J. van der Heijden (1885-1941);
- 5 Inleiding tot de rechtswetenschap, Internationaal Privaatrecht, Volkenrecht, Burgerlijk procesrecht: J.H.P. Bellefroid (1869-1959);
- 6 Romeins recht: G.M.G.H. Russel (1891-1962)-lector;
- 7 Huwelijksgoederen- en erfrecht: A.P. Louwers (1889-1944)-lector.

Voor de rechtsfilosofie had Schrijnen J.H.E.J. Hoogveld (1878-1942), gewoon hoogleraar in de letteren- en wijsgerige faculteit, gevraagd om in de rechten-faculteit les te geven en voor het canonieke recht F.A.M. van Welie (1886-1968), hoogleraar in de Faculteit der Godgeleerdheid. Zij stemden toe. De benoemde hoogleraren en lectoren (behalve Russel, die zijn hele professorenleven in Amsterdam bleef wonen en alleen voor het geven van onderwijs – op zaterdag – naar Nijmegen kwam) kwamen op 14 juli 1923 bijeen ten huize van Schrijnen. Tijdens de vergadering maakten zij voor het eerst kennis met elkaar. Zij zouden een hechte groep gaan vormen.

2023

100-jarig
bestaan

OP NAAR 100-SERIE

In de Op naar 100-serie 'Herinneringen van Nijmeegse alumni' komen verschillende alumni aan het woord over hun ervaringen met de Nijmeegse rechtenfaculteit. Bekijk alle verhalen op www.ru.nl/rechten/opnaar100

Op de spreekstoel

Een muzikant in de collegebanken

Chairholder Ton Hendriks is advocaat en partner bij Aben & Slag Advocaten. Hendriks begon pas op latere leeftijd met zijn rechtenstudie als lid van salonorkest *Die Flegel*.

Tekst: Dennis Arns **Foto:** Sabine van der Werf

Zit dat een beetje comfortabel, zo'n eigen gesponsorde stoel? "Ja dat zit goed! Helemaal lekker. Ietsje zachter dan de stoelen waar we vroeger op zaten."

Hoe ben je in jouw eigen studententijd in de juridische collegebanken terecht gekomen? "Ik heb ooit de sociale academie gevolgd en daarna wilde ik de muziekwereld in. Ik ben een aantal jaren bezig geweest om op het conservatorium te komen. Uiteindelijk bedacht ik me toch om alvast met de rechtenstudie te beginnen: als ik ná het conservatorium nog een universitaire studie zou volgen, zou ik wel heel lang aan het studeren zijn. Bovendien merkte ik dat ik al voldoende niveau had om professioneel muzikant te zijn, dus liet ik het conservatorium links liggen. Eerst was ik slagwerker in salonorkest Die Flegel en daarna drummer in muziekformatie IDEE. Een vriend van mij was advocaat, dus rechten leek me wel interessant. In 1986 ben ik gaan studeren."

Je deed de studie dus naast je werk als muzikant? "Zeker, dat kon in die tijd ook makkelijk. We hadden best wat vrijheid tijdens de studie. Destijds gingen mijn echtgenote en mijn zwager ook weer studeren. Wij waren met ons 'groepje' dus al iets ouder dan de gemiddelde eerstejaarsstudent, ik was zelf al 24."

Was de studie wel spannend genoeg voor een muzikant? "Ja, de meeste vakken vond ik erg interessant. We begonnen met Algemene inleiding van professor Peter Tak, die bracht dat heel geestig. Ik vond het privaatrecht en het ondernemingsrecht erg interessant, daar ben ik me ook in gaan specialiseren. Ik studeerde af bij professor Bas Kortmann, over de onrechtmatige daad bij bestuurders en commissarissen."

Heb je na jouw afstuderen nog een band met de rechtenfaculteit behouden? "Absoluut. Ik ben nu 27 jaar advocaat bij Aben & Slag in Weert, waar ik sindsdien ook woonde. Ik kom uit Nijmegen en heb altijd binding met de stad gehouden, maar ook met de faculteit. Mede door de Grotiusopleiding heb ik kunnen zien dat de leermeesters uit 'mijn tijd' waardige opvolgers hebben gekregen. Bij ons op kantoor hebben we die opleiding allemaal gevolgd. Verder komen we nog jaarlijks langs bij de Actualiteitencursussen en maken we gebruik van de *in house* cursussen van het CPO. En mijn zoon studeert nu in Nijmegen, dus ook van hem krijg ik natuurlijk het een en ander mee. Hij studeert dit jaar af in Recht & Management. Hij twijfelde nog of hij de advocatuur in wilde. Maar hij ziet het nu toch wel zitten."

Ben je daarom ook chairholder geworden? "Ik vond dat een leuk initiatief, toen dat in het leven geroepen werd met de opening van het Grotiusgebouw. En inderdaad mooi dat mijn zoon hier dan mijn naam tegenkomt."

Wat zou je de studenten die normaliter in deze collegezaal zitten willen meegeven? "Vooral lol maken en genieten van deze tijd. En af en toe opletten. Je kunt wel allemaal zesjes halen, maar dan wordt het tegenwoordig lastiger om binnen te komen bij een advocatenkantoor."

In 'op de spreekstoel' komen Grotius Chairholders aan het woord over hun studie, de faculteit en hun donateurschap.

In 2020 verlengden 87 chairholders hun lidmaatschap

In de grote collegezaal van het Grotiusgebouw kunnen alumni sinds 2014 een stoel 'adopter' voor een periode van vijf jaar. Met de donaties van onze alumni draagt de Stichting Rechtenalumni Nijmegen (SRN) bij aan activiteiten voor studenten. Zo reikt de SRN beurzen uit aan studenten die enige tijd gaan studeren aan een partneruniversiteit binnen of buiten Europa.

Heeft u interesse om een stoel te adopteren of overweegt u uw donateurschap te verlengen? Neem dan contact op met Nicolette van den Luitgaarden via n.vandenluitgaarden@jur.ru.nl of raadpleeg www.ru.nl/rechten/chairholders

“Bereken schadevergoeding niet tot achter de komma, maar ga uit van een hoger abstractieniveau”

“We moeten toe naar een systeem waarin je sneller tot een oplossing komt voor massaschades.” Dat zegt **Ruud Hermans**, CPO-hoogleraar ‘Geschiloplossing in de (inter)nationale privaatrechtelijke rechtspraktijk’ aan de Radboud Universiteit. Op 12 mei houdt hij zijn oratie. Daarin zet hij uiteen welke factoren een rol spelen bij de vraag of een zaak geschikt wordt. In dit interview bespreekt hij zijn onderzoek naar geschiloplossing: “De realiteit is dat het vaak onmogelijk is om exact vast te stellen hoeveel schade iemand heeft geleden.”

Waarop heeft u zich in uw onderzoek specifiek gericht? “Het onderwerp geschiloplossing is breder dan geschilbeslechting. Bij geschilbeslechting eindigt een geschil door een uitspraak van een rechter, een arbiter of een bindend advies. Bij geschiloplossing regelen partijen dat er een oplossing komt, bijvoorbeeld door onderling overleg of door tussenkomst van een derde. Binnen het onderwerp geschiloplossing heeft het thema massaschade mijn bijzondere interesse. In de praktijk blijkt het namelijk zeer lastig om in die gevallen aansprakelijkheid en schade individueel vast te stellen. Twee recente voorbeelden, de toeslagenaffaire en de afwikkeling van de aardbevingsschade, illustreren dat.

In beide situaties staat vast dat gedupeerden recht hebben op compensatie. De vraag waarom het in het verleden is misgegaan, is niet meer relevant. Wel: hoe los je het op? De huidige regels voor compensatie zijn daarvoor veel te ingewikkeld. Ze zijn ingestoken vanuit de gedachte dat niemand meer of minder mag krijgen dan waarop hij of zij recht heeft. Daarom moet de schade exact berekend worden. Maar dan vergeet men dat het ongelooflijk veel inspanning – dus tijd en geld – kost om tot achter de komma de schade te berekenen. De realiteit is dat het vaak onmogelijk is om exact

vast te stellen hoeveel schade iemand heeft geleden. Het is daarom beter om van een hoger abstractieniveau uit te gaan en bijvoorbeeld een vast bedrag als schadevergoeding te bepalen. Daar hoort bij dat je accepteert dat iemand een hoger of lager bedrag ontvangt dan dat hij mogelijk volgens de exacte berekeningen zou hebben gekregen.

Bij de aardbevingsschade zijn nu alle claims onder de 5000 euro betaald zonder dat geverifieerd is of er kosten zijn gemaakt. Sommigen zijn van mening dat deze regeling fraude in de hand werkt en vinden het daarom geen goede oplossing. Als alternatief zien zij de procedure bij de rechter. Maar zij overschatten het aantal zaken dat de civiele rechter kan afdoen. Neem het voorbeeld van de effectenleasezaken. Dat geschil is ontstaan in 2001. Inmiddels zijn er 50 uitspraken van de Hoge Raad, maar er liggen nog duizenden zaken op een uitspraak te wachten. Daarnaast onderschatten de voorstanders van een procedure via de rechter de kosten en tijd van beide partijen

voor deze procedure, en niet te vergeten de stress en onzekerheid die dat oplevert bij de gedupeerden. De kernvraag in mijn onderzoek is dan ook: hoe kun je naar een systeem werken waarin je sneller tot een oplossing komt voor massaschades?”

Heeft uw onderzoek een andere kijk op geschiloplossing opgeleverd? “Ik heb gekozen voor een multidisciplinaire benadering. Dus niet alleen een traditioneel juridisch onderzoek naar hoe de rechtsregels werken, maar ik heb daar ook economische, organisatorische en psychologische aspecten bij betrokken. In mijn oratie zet ik uiteen welke factoren een rol spelen bij de vraag of een zaak geschikt wordt. Voor gedupeerden en claimorganisaties gaat het om het bedrag dat de gedupeerden uiteindelijk individueel ontvangen. Voor de betalende partij om het totaalbedrag dat hij kwijt is. Onzekerheid over bijvoorbeeld het aantal gedupeerden dat aanspraak zal maken op vergoeding kan ervoor zorgen dat een zaak niet wordt geschikt. Een andere factor is de tijdwaarde van geld. Die is voor partijen niet gelijk aan de wettelijke rente. Een ondernemer zal bijvoorbeeld kijken naar de gewogen gemiddelde kosten van kapitaal. Consumenten kunnen dat heel anders zien. Veel consumenten zullen bijvoorbeeld de voorkeur geven aan 80 euro vandaag boven 100 euro over een jaar. Maar als je diezelfde consument

Ruud Hermans is CPO-hoogleraar Geschiloplossing in de (inter)nationale privaatrechtelijke rechtspraktijk aan de Radboud Universiteit.

vraagt of hij liever 80 euro heeft over één jaar of 100 euro over twee jaar, zal hij twee jaar willen wachten. Economisch bezien is het precies dezelfde vraag. Psychologisch echter niet. Daarom is het begrijpelijk dat consumenten deze vragen anders beantwoorden. De gedragseconomie kan helpen om te begrijpen wat de wensen zijn van gedupeerden in massaschadezaken. Met die wensen moeten partijen die een geschil willen oplossen rekening houden. Ik zal in mijn oratie aan de hand van een economisch model laten zien welke factoren bepalen of een schikking in een massaschadezaak tot stand kan komen. Dat inzicht is van belang voor zowel de wetgever als de rechter. Aan de hand daarvan kun je beredeneren of wijziging van materiële of processuele regels de totstandkoming van schikkingen kan bevorderen of juist bemoeilijken. Voor partijen is het ook van belang omdat zij deze inzichten kunnen gebruiken voor hun proces- of onderhandelingsstrategie."

Lost de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie, de WAMCA, niet al een groot deel van de problematiek op?

"De WAMCA is op 1 januari 2020 in werking getreden. Het is een complexe wet en mijn eerste indruk is dat er minder zaken worden aangebracht dan onder de oude wet het geval was. De WAMCA bepaalt bijvoorbeeld dat wanneer er verschillende collectieve acties zijn tegen een verweerder, er één exclusieve belangenbehartiger wordt aangewezen. Daarvoor moet de eerste claimorganisatie de dagvaarding inschrijven in een register en drie maanden wachten of concurrerende claimorganisaties ook een collectieve actie instellen. Als dat het geval is, bepaalt de rechter welke belangenbehartiger exclusiviteit krijgt.

Verder is een verschil met de oude wetgeving dat het uitgangspunt is dat een gedupeerde gebonden is aan de uitspraak in de betreffende zaak, tenzij hij nadrukkelijk anders aangeeft. Onder het oude recht was dat omgekeerd. Ook de vaststelling van de schade zorgt voor complicaties. Ik vraag me af of gedupeerden beter af zijn met de nieuwe regelgeving. We zullen het zien. De wet is pas een jaar oud, het is misschien nog wat vroeg om hierover te oordelen."

In hoeverre heeft corona uw werkzaamheden beïnvloed? "De verschillende coronamaatregelen hebben een grote invloed gehad op mijn werkzaamheden. Ik woon in Den

Haag en reisde altijd een keer per week naar Nijmegen. Dat kon het afgelopen jaar niet meer. In plaats daarvan overleggen we nu via Zoom, maar dat kan het persoonlijke contact niet vervangen. Naast mijn onderzoekstaak richt ik mij ook op postacademisch onderwijs voor het CPO en de ontwikkeling daarvan. In dat kader heb ik een bijzondere opleiding ontwikkeld voor functionarissen die door de Ondernemingskamer worden benoemd als bestuurder of commissaris. Dat gebeurt bijvoorbeeld in situaties waarin aandeelhouders ruzie hebben. Deze door de Ondernemingskamer benoemde functionaris moet de problemen oplossen, maar is ook bestuurder of commissaris in die onderneming met daarbij alle verantwoordelijkheden. In de opleiding leren deelnemers wat voor soort conflicten er zijn, hoe ze daarin kunnen bemiddelen en het beste met dilemma's kunnen omgaan. Dat vereist specifieke vaardigheden waarop ze moeten oefenen. In deze opleiding staan die vaardigheden centraal. Daarvoor is het belangrijk dat je bij elkaar komt, met elkaar oefent, discussieert en feedback krijgt. Door de coronamaatregelen kan dat nu niet in fysieke vorm, daarom hebben we de start van de opleiding uitgesteld tot juni."

Speelt uw jarenlange ervaring als advocaat een rol bij de ontwikkeling van het onderwijs? "Ik heb 35 jaar lang als advocaat gewerkt en ben nu raadsheer-plaatsvervanger bij het hof in Den Haag, feitelijk voor ongeveer twee dagen per week. Mijn kennis en ervaring, juist in de combinatie van rechter en advocaat, wil ik graag overdragen aan advocaten. Ik ben daarom bezig met het ontwikkelen van een CPO-masterclass die is gericht op metajuridische vaardigheden voor de civiele procespraktijk. Een rechter kijkt anders naar een zaak dan een advocaat. Hoe leest een rechter een dossier? Wat gebeurt er tijdens een discussie in de raadkamer? Deze informatie is relevant voor een advocaat, hij kan er zijn werkwijze op aanpassen. Terugkijkend op mijn carrière had ik hierover absoluut meer willen weten. Het had mij verrijkt als advocaat."

Volg de oratie via de livestream

Op 12 mei om 15.45 uur vindt de inaugurele rede plaats van CPO-hoogleraar prof. mr. Ruud Hermans. U kunt de rede via livestream volgen: www.ru.nl/aula/livestream. Hiervoor hoeft u zich niet aan te melden.

NIEUWE CURSUSREEKSEN:

Grip op de civiele rechtspraktijk

In de cursusreeks 'Grip op de civiele rechtspraktijk' behandelen experts de belangrijkste onderwerpen uit de praktijk van de civiele jurist. In korte cursussen verdiepen deelnemers hun kennis van deze thema's en leren zij veelgemaakte fouten te voorkomen. De docenten behandelen de stof niet vanuit de 'willekeurige' actualiteit, die deels afhankelijk is van eerder gemaakte fouten van anderen, maar vanuit de vraag wat in de civiele rechtspraktijk veel voorkomt. Zo spelen juristen beter in op de vraagstukken in hun dagelijkse praktijk. Hoofddocent Steven Bartels, hoogleraar Burgerlijk recht aan de Radboud Universiteit, bepaalt de thema's in de reeks en inspireert de experts die de cursussen verzorgen.

Meer info: www.cpo.nl/grip

Company Law

Speciaal voor juristen met een internationale praktijk biedt het CPO de Engelstalige cursusreeks 'Company Law', met onder meer hoogleraar Burgerlijk recht André Janssen.

De cursusreeks bestaat uit ruim tien cursussen per jaar en is gericht op de ervaren jurist. In de cursussen komen uiteenlopende onderwerpen uit het ondernemingsrecht aan bod. Deelnemers kunnen het gehele programma volgen of kiezen voor afzonderlijke cursussen.

Meer info: www.cpo.nl/companylaw

Heeft u uw alumni-korting al verzilverd?

*Het CPO heeft een kortingsactie voor alumni van de faculteit: u krijgt € 100,- korting op een cursus. Gebruik hiervoor de kortingscode **alumni2021**. U kunt bij uw aanmelding voor een cursus de kortingscode invullen. De korting wordt dan automatisch verrekend. U kunt ook kiezen voor korting op het Altijd scherp-abonnement van het CPO. De kortingscode is eenmaal per jaar te gebruiken.*

Meer info: www.cpo.nl/alumni

Cursusoverzicht voorjaar 2021

ARBEIDSRECHT

11, 18 en 25 mei	Arbeidsrecht verdiept <i>Cursus</i>
1 juni	Actualiteiten Arbeidsrecht <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Ontslaggronden en -vergoedingen <i>Webinar</i>

BESTUURSRECHT

25 mei	Actualiteiten Bestuursrecht <i>Cursus</i>
nu te bekijken	De toelaatbaarheid van nieuwe toezichtmethoden en de uitsluiting van bewijs <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Actualiteiten Bestuursrecht, april 2021 <i>Webinar</i>

BURGERLIJK (PROCES)RECHT

12 mei	Beslag en executie <i>Masterclass</i>
17 mei	Burenrecht <i>Masterclass</i>
18 mei en 1 juni	Erfdienstbaarheden en aanverwante onderwerpen <i>Cursus</i>
17 juni	Actualiteiten Goederenrecht voor het notariaat <i>Cursus</i>
nu te bekijken	Huur van woonruimte <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Koop - Koop en risico-overgang <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Koop - Ontwikkelingen in het consumentenkooprecht <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Actualiteiten Burgerlijk recht, maart 2021 <i>Webinar</i>

FINANCIËEL RECHT

18 mei	Wwft voor de praktijk <i>Cursus</i>
9 juni	Actualiteiten Wwft <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Actualiteiten Wwft, maart 2021 <i>Webinar</i>
nu te bekijken	De overdracht van bancaire vorderingen <i>Webinar</i>
nu te bekijken	FZI - Opzegging van kredietovereenkomst <i>Webinar</i>
nu te bekijken	FZI - Dwangakkoord <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Herziening van het pensioenstelsel <i>Webinar</i>

IE-, INFORMATIE- EN PRIVACYRECHT

22 juni	Actualiteiten Privacy: AVG en faillissement <i>Webinar</i>
2021 - 2022	Data Science en Gegevensbescherming <i>Opleiding</i>
nu te bekijken	Toestemming conform de AVG: mag een cookiemuur? <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Privacy in het ondernemingsrecht <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Actualiteiten Privacy: Privacy op de werkvloer, maart 2021 <i>Webinar</i>

INSOLVENTIERECHT

3 juni	«JOR» Actueel Insolventie, Financiering en Zekerheden <i>Studiedag</i>
9 juni	«JOR» Actueel Insolventie, Financiering en Zekerheden <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Kredietverlening aan consumenten: bancaire aansprakelijkheid, ambtshalve toetsing en verjaring <i>Webinar</i>
nu te bekijken	De (on)aanvaardbaarheid van het niet (blijven) verstrekken van de zakelijke betaalrekening <i>Webinar</i>
nu te bekijken	GO-C garantie <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Het recht op een zakelijke bankrekening <i>Webinar</i>
nu te bekijken	FZI - Oneigenlijke achterstellingen <i>Webinar</i>
nu te bekijken	FZI - Eigenlijke achterstellingen <i>Webinar</i>
nu te bekijken	FZI - Zekerheid op buitengaatse installaties <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Financiële zekerheidsovereenkomsten in de financiële praktijk <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Wet Homologatie Onderhands Akkoord (WHOA) <i>Webinar</i>

OMGEVING & VASTGOED

10 mei	'Verduurzaming van commercieel vastgoed' <i>Symposium</i>
7 juni	Meegroei-congresreeks deel 4: 'Milieuregels' <i>Cursus</i>
nu te bekijken	Aanbesteding & Staatssteun <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Huurrecht <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Energie recht <i>Webinar</i>

Vervolg cursusoverzicht >

ONDERNEMINGSRECHT

18 en 1 juni	Overnamepraktijk voor advocaten <i>Cursus</i>
20 mei	«JOR» Actueel Ondernemingsrecht <i>Studiedag</i>
31 mei	«JOR» Actueel Ondernemingsrecht <i>Webinar</i>
nu te bekijken	«JOR» Actueel Ondernemingsrecht <i>Webinar</i>

PERSONEN- & FAMILIERECHT, ERFRECHT

30 juni	Actualiteiten Familievermogensrecht en Erfrecht <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Echtscheidingserfrecht <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Actualiteiten Familievermogensrecht en Erfrecht, maart 2021 <i>Webinar</i>

STRAFRECHT

24 juni	Actualiteiten Straf(proces)recht <i>Webinar</i>
25 juni	Corona & Strafrecht <i>Symposium</i>
nu te bekijken	De gevolgen van de coronacrisis voor het strafrecht <i>Webinar</i>

VERBINTENISSENRECHT

17 en 31 mei, 14 juni	Contracten maken en beoordelen in de praktijk <i>Masterclass</i>
19 mei	Actualiteiten Verbintenissenrecht <i>Cursus</i>
20 mei	General terms and conditions <i>Company Law programme</i>
10 juni	Breach of contract and remedies <i>Company Law programme</i>
nu te bekijken	Amerikaans contractenrecht <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Duits verbintenissenrecht in vogelvlucht <i>Webinar</i>
nu te bekijken	Duitse webshop en de juridische do's en don'ts <i>Webinar</i>

VREEMDELINGEN- EN VLUCHTELINGENRECHT

11 juni	Actualiteiten Vreemdelingen- en vluchtelingenrecht <i>Cursus</i>
nu te bekijken	COVID-19 en het vreemdelingenrecht <i>Webinar</i>

**ALTIJD
SCHERP**
abonnement
€ 1.395,-

alumniprijs:
€ 1.295,-*

- ONBEPERKT TOEGANG TOT ONZE CURSUSSEN EN WEBINARS
- ALTIJD UP-TO-DATE IN UW VAKGEBIED
- MET ONZE TOPDOCENTEN BENT U ZEKER VAN UW ZAAK
- VOOR EEN VASTE EN SCHERPE PRIJS

**Een jaar lang
onbeperkt
cursussen en
webinars volgen**

* Gebruik de kortingscode 'alumni2021'

www.cpo.nl/altijdscherp

Saskia Regtuit ging na haar afstuderen in 2019 aan de slag bij Achmea Rechtsbijstand. Ondanks dat ze het daar naar haar zin had, kwam na een jaar een nieuwe uitdaging op haar pad: "Toen ik de vacature van Wildenberg Advocaten voorbij zag komen, vond ik dat het tijd was". In januari 2021 werd Saskia beëdigd als advocaat. Bij Wildenberg voelt Saskia zich goed op haar plek: "Hoe spannend mijn sollicitatie ook was, ik voelde me direct op mijn gemak."

"HOE SPANNEND MIJN SOLLICITATIE OOK WAS, IK VOELDE ME DIRECT OP MIJN GEMAK"

First Case Scenario

In de rubriek 'First case scenario' bespreken jonge alumni hun eerste stappen in de advocatuur. In deze editie is het woord aan **Saskia Regtuit**, advocaat bij Wildenberg Advocaten. *Tekst: Manouk van Doren*

Tijdens haar bachelor voelde Saskia zich al snel aangetrokken tot het burgerlijk recht: "Wat me aansprak is het brede vakgebied. Ik heb wat uitstapjes gemaakt naar andere richtingen, maar ik voelde dat mijn kwaliteiten het beste tot uiting kwamen in het civiel recht." Uiteindelijk studeerde Saskia af in het aansprakelijkheidsrecht. "Daarin ben ik nu werkzaam, alsmede het arbeidsrecht. Ik denk dat het belangrijk is om te onderzoeken wat je leuk vindt door een beetje rond te snuffelen." Saskia ondervond dat de theorie soms verschilt van de praktijk. "Toen ik stage liep kwam ik veel in aanraking met het personen- en familierecht, dat leek me op dat moment het leukst. Maar ik kwam erachter dat het toch niet voor mij was weggelegd. Dus ik kan het aanraden om tijdens je studie praktijkervaring op te doen, omdat je leert wat bij je past."

Het werkveld in

In juni 2019 studeerde Saskia af. Ze was zoeken naar wat ze precies wilde. "Ik wilde graag de advocatuur in, maar ik dacht ook: 'ik kom vers uit de collegebanken, wat kan ik nou eigenlijk?'" Saskia kwam terecht bij Achmea Rechtsbijstand, op de afdeling intake en advies. "Het was mijn taak om binnen relatief korte tijd de juridische positie van cliënten te bepalen. In die gesprekken leer je snel welke vragen je moet stellen om tot de kern te komen. Wat het recht écht mooi maakt, is dat je mensen helpt, of in ieder geval de goede richting op stuurt."

Een luisterend oor

Eén gesprek is Saskia erg bijgebleven: "Dat ging om een man die ik juridisch gezien eigenlijk niet verder kon helpen. Hij vertelde me een mooi, gedetailleerd verhaal over zijn overleden vrouw. Ik had een bepaald tijdsframe voor zo'n gesprek, maar op dat moment voelde ik dat ik hier even

de tijd voor moest nemen. Deze meneer moest duidelijk zijn ei kwijt. Soms kun je niet alleen juridisch iets voor iemand betekenen, maar moet je een luisterend oor bieden."

Beëdigd in coronatijd

En toen was daar die vacature bij Wildenberg. "Hoe spannend mijn sollicitatie ook was, het voelde meteen goed. Wildenberg is niet zo'n groot kantoor, dat past wel bij mij." En Saskia had geluk: ondanks de coronamaatregelen kon ze 'feestelijk' beëdigd worden. "Dat zette voor mij de toon. De beëdiging gebeurt nu online. Dan zit je thuis, in je toga, achter je laptop. Bij Wildenberg zeiden ze: 'Dit is zo'n bijzonder moment, dat moet – binnen de maatregelen – worden gevierd. Nodig je ouders uit op kantoor, die moeten er bij zijn.' Toen ben ik beëdigd onder toezicht van mijn ouders en een aantal collega's. Die persoonlijke betrokkenheid waardeerde ik ontzettend." Hierna was voor Saskia meteen het ijs gebroken voor haar eerste werkdag. "Ik moest wel een beetje lachen. Toen ik terugkwam van mijn beëdiging lag op mijn bureau een enorme stapel dossiers. Zo van: 'succes maandag'. Ze stelden me gelukkig al gauw gerust dat ik die niet meteen weg hoefde te werken."

In de toekomst

Over de vraag wat ze nog hoopt te leren, moet Saskia even nadenken. "Soms zie ik mijn collega's gesprekken voeren en dan denk ik: 'ik hoop dat ik dat op een dag ook zo kan'. Ik denk dat het belangrijk is om de betrokken persoon te zijn voor de cliënt en tegelijkertijd ook juridisch scherp te zijn." Daarnaast wil Saskia zich bij Wildenberg verder ontwikkelen in het vakgebied van letselschade en arbeidsrecht. "In de letselschade moet je ook onderhandelen, bijvoorbeeld met verzekeraars. Dat onderhandelen is volledig nieuw voor mij en daar wil ik mij in ontwikkelen. Op het punt waar ik nu sta, is er natuurlijk nog enorm veel te leren."

Word Career Service Partner

Wilt u studenten en jonge alumni helpen hun eerste stappen in de arbeidsmarkt te zetten, bijvoorbeeld door trainingen te geven of een stageplaats aan te bieden? Kijk dan eens op de website van de Career Service Rechten: www.ru.nl/rechten/careerservice/

Onderzoek

Is de legitieme portie nog van deze tijd?

Een groot deel van de Nederlanders vindt het niet meer vanzelfsprekend dat kinderen van hun ouders erven als de ouders dat niet willen. Dat blijkt uit het onderzoeksrapport van het Centrum voor Notarieel Recht en Netwerk Notarissen. De legitieme portie is echter een vaststaand feit in elke erfenis van iemand die kinderen heeft.

De algemene opvatting over de legitieme portie is in beweging, zagen het Centrum voor Notarieel Recht en Netwerk Notarissen. Daarom hielden ze een peiling onder het Nederlandse publiek en erfwetprofessionals, zoals advocaten en notarissen. Het blijkt dat een groot deel van de Nederlanders de legitieme portie wil afschaffen of beperken door de regels te veranderen. “We vinden het de hoogste tijd om de discussie aan te zwengelen over wat de Nederlander wil met de legitieme portie” zeggen **Freek Schols** en **Lucienne van der Geld**. Eerder zei Minister voor Rechtsbescherming Sander Dekker geen nader onderzoek te doen naar nut en noodzaak van de legitieme portie en het onderzoeksrapport af te wachten.

“WE ZIEN SOMS DAT OUDERS EEN KIND NIET WILLEN LATEN ERVEN”

Volledig onterven niet mogelijk

In je testament bepaal je wie je erfgenamen zijn en wat zij krijgen. “Je kunt je kinderen ook onterven. Maar dat betekent niet automatisch dat een onterfd kind niets krijgt”, legt Lucienne van der Geld uit. Van der Geld is directeur van Netwerk Notarissen en docent Notarieel recht aan de Nijmeegse rechtenfaculteit. Een kind kan namelijk altijd zijn zogenoemde ‘legitieme portie’ opeisen. En als dat op tijd en volgens de

regels gebeurt, krijgt het onterfde kind alsnog een geldbedrag uit de erfenis. Dit is de helft van wat een kind zou krijgen als er helemaal geen testament zou zijn gemaakt. “We zien in de praktijk dat ouders – om verschillende redenen – een kind niet willen laten erven. Bijvoorbeeld omdat het contact is verbroken of omdat ze menen dat ze het kind al genoeg financieel op weg hebben geholpen.”

In huidige vorm niet wenselijk

Uit een enquête blijkt dat een fors deel van de Nederlanders de legitieme portie niet wil behouden, in elk geval niet zoals die nu in de wet is vormgegeven. De groep die de legitieme portie niet volledig wil afschaffen zou, bijvoorbeeld, alleen nog een legitieme portie willen voor minderjarige kinderen. Bijvoorbeeld als deze kinderen het geld nodig hebben voor verzorging, opvoeding, levensonderhoud en studie. Of als zij onder het bestaansminimum komen als de ouder overlijdt. Hoogleraar Notarieel recht Freek Schols, tevens voorzitter van het Centrum voor Notarieel Recht: “De onderzoeksresultaten bevestigen ons beeld dat de legitieme portie zoals we die nu kennen niet op een zeer grote sympathie mag rekenen. Een op maat gesneden en genuanceerde variant voor kinderen die het nodig hebben, lijkt veel beter te passen.” Ook uit de enquêtes die werden gehouden onder notarissen, advocaten en andere professionals in het werkveld van erfenissen komt dit beeld naar voren. In het onderzoeksrapport wordt

“EEN GENUANCEERDE VARIANT VOOR KINDEREN LIJKT BETER TE PAssEN”

uitgebreid ingegaan op de resultaten van de gehouden enquêtes en zijn alle uitkomsten van de enquêtes te lezen.

Vangnet voor jongeren

De onderzoekers zien een behoefte aan een vangnet voor jongeren die met bijvoorbeeld levensonderhoud of studie in de problemen zouden komen als een ouder overlijdt. “Er is hiervoor nu al in de wet een basisregeling aanwezig die ‘som ineens’ heet. Dit houdt een geldbedrag uit de erfenis in voor verzorging, opvoeding, levensonderhoud en studie. Maar die zou nog verder en beter kunnen worden uitgewerkt”, zegt Van der Geld. “Het afschaffen van de legitieme portie betekent dus niet dat kinderen financieel in de kou kunnen komen te staan en ouders hun verantwoordelijkheid kunnen ontlopen. De som ineens uit de nalatenschap is veel verfijnder dan de ruwe legitieme portie en beter te verantwoorden”, vult Schols aan. Maar bovenal is het van belang dat de discussie grondig wordt gevoerd of het nog van deze tijd is dat we een legitieme portie hebben. Het Centrum voor Notarieel Recht en Netwerk Notarissen willen een bijdrage aan deze discussie blijven leveren en hebben een website gelanceerd. Op www.delegitiemeportie.nl is het rapport gepubliceerd. Op deze website worden actualiteiten geplaatst en zal nader onderzoek worden gepubliceerd.

Promoties en oraties

ORATIES

Prof. mr. Ben Schuijling - Horror vacui: zekerheidsrechten op buitengaatste installaties

PROMOTIES

Mr. dr. K. Everaars - Wijziging van beperkte rechten *Promotor: prof. mr. S.E. Bartels*

Mr. dr. A. Musso Piantelli - Managing banking crises in Europe after the great financial crisis *Promoters: prof. mr. B. Busch, prof. dr. G. Ferrarini*

Mr. dr. N. Kreileman - De niet-uitvoerende bestuurder in een one tier board *Promoters: prof. mr. C.D.J. Bulten, prof. mr. M. van Olffen*

Mr. dr. T.F.H. Reijnen - De bij dode opgerichte stichting. Een onderzoek naar de bij of krachtens uiterste wilsbeschikking opgerichte stichting *Promotor: prof. mr. B.M.E.M. Schols*

Mr. dr. D. Džananovic - The Plight of the Unauthorized Stayer. Faith-based Organizations and Local Governments Challenge the State's Legal Monopoly over Migration *Promoters: prof. dr. E. Guild, prof. dr. P.E. Minderhoud. Copromotor: dr. C.A.F.M. Grütters*

Benoemingen, prijzen en prestaties

Ronald Tinnevelt is per 1 januari 2021 benoemd tot hoogleraar Rechtsfilosofie aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit.

Pietro Ortolani is met ingang van 1 januari 2021 benoemd tot hoogleraar Digital Conflict Resolution aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit.

Per 1 mei 2021 wordt **Claartje Bulten** benoemd tot voorzitter van de Commissie Vennootschapsrecht.

Universitair hoofddocent Belastingrecht

Harm van den Broek is benoemd tot lid van de Bezwaarschriftenadviescommissie Kinderopvangtoeslag.

Universitair docent Rechtsfilosofie **Lonneke**

Peperkamp ontving een onderzoekssubsidie van de Irish Research Council.

Voortrekkersrol Nederlandse volkenrechtgeleerden in interbellum

Het klassieke beeld van Nederland tussen de twee wereldoorlogen is dat van een ingeslapen landje dat sterk gehecht was aan zijn neutrale status en het liefste aan de zijlijn bleef staan. Volgens **Henri de Waele**, hoogleraar Internationaal en Europees recht, is een bijstelling van dat beeld nodig. De Waele publiceerde zijn onderzoek in het *European Journal of International Law*.

"In Nederland bestond er juist opvallend veel aandacht voor het wereldgebeuren, en was sprake van een opmerkelijk open houding ten aanzien van internationale samenwerking", vertelt De Waele. "Hierbij speelden Nederlandse volkenrechtgeleerden een voortrekkersrol, zowel in wetenschap, politiek als samenleving. Zij leverden ook een dynamische bijdrage aan mondiale ontwikkelingen, met name in een organisatie als de Volkenbond."

Eerste studie

Het onderzoek van De Waele is de eerste omvattende en grondige studie van deze thematiek. Volgens De Waele is er, anders dan aangenomen wordt over Nederland in het interbellum, geen sprake van een afwachtende en slaperige natie die zich bij voorkeur afzijdig houdt zoals tijdens de Eerste Wereldoorlog, en die wat het buitenland betreft hoogstens gericht is op zijn eigen koloniale belangen.

"Nederland was extravert. Zo had gedurende het hele interbellum een Nederlandse rechter zitting in de voorloper van het Internationaal Gerechtshof. Nederlandse geleerden namen actief deel aan allerlei internationale conferenties en gremia. Ze zaten succesvol vergaderingen voor in de Volkenbond en fungeerden als het ware als katalysator voor nieuwe initiatieven", aldus De Waele.

In dezelfde periode beleefde de wetenschap van het internationaal recht een bloeitijd. Anders dan soms verondersteld wordt, bleef Nederland hierbij niet achter. Het vakgebied ontwikkelde zich razendsnel en nam in het academische curriculum een steeds zelfstandigere plaats in. Prominente geleerden speelden markante

'dubbelrollen' in overheidsdienst op zowel nationaal als internationaal niveau. De Waele: "Naast hun positie op universiteiten waren ze actief in het publieke debat, leverden ze adviezen aan politieke partijen en ministeries, of traden ze op als raadsman voor internationale tribunaal. Er was als het ware een emancipatieproces gaande in het interbellum, waarmee ze steeds meer voor vol werden aangezien, en een duidelijke invloed konden uitoefenen op de koers van het buitenlandse beleid." Hun progressieve opstelling contrasteerde met een ander sentiment in politiek en maatschappij, waarbij men zich veel argwanender opstelde ten opzichte van de Volkenbond, en verknocht bleef aan het neutraliteitsidee.

Robert Regout

In de publicatie besteedt De Waele bijzondere aandacht aan Robert Regout, zijn eerste voorganger in Nijmegen. "De hoogleraar worstelde aanvankelijk met zijn opvatting en taak als katholiek, met veel begrip voor het Vaticaan, dat weinig verzet bood tegen het oprukkende nationalisme." Uiteindelijk speelde Regout een vergelijkbare rol als zijn veel meer bekende Leidse vakgenoot Ben Telders. Ook tijdens de Duitse bezetting bleven ze de aandacht vestigen op internationale regels, waar de Nazi's weigerden gevolg aan te geven. Uiteindelijk moesten beiden hiervoor in een concentratiekamp de hoogste prijs betalen.

Henri de Waele, 'A New League of Extraordinary Gentlemen?

The Professionalization of International Law Scholarship' in the Netherlands, 1919-1940, European Journal of International Law

Q-koorts bracht wetenschap en praktijk bij elkaar

Corona is niet de eerste zoönose die we meemaken en zal vast niet de laatste zijn. In 2007 werd Nederland getroffen door 's werelds grootste uitbraak van Q-koorts. Advocaat **Luc Rohof** en wetenschapper **Ingeborg Haazen** vonden elkaar in de juridische strijd voor de slachtoffers.

Tekst en foto: Machiel van Zanten

“Het is de rode draad in mijn carrière”, zegt Luc Rohof. “Mijn hele loopbaan als advocaat ben ik met Q-koorts bezig geweest.” Rohof was in 1972 vanuit Valkenswaard naar Nijmegen gekomen om rechten te studeren. Ik heb er lang over gedaan, dat kon nog in die jaren. Ik heb in die tijd veel gesport en was actief in het studentenleven. Ik was een fanatieke hockeyer, bij Union. Mijn beste vrienden uit die tijd zijn nog steeds mijn vrienden.”

Na zijn studie werkte Rohof decennia bij De Lage Landen, het leasebedrijf van de Rabobank. Tot hij op zijn 55e een carrièreswitch maakte. “Op advies van een oud-collega die op latere

leeftijd advocaat was geworden, ben ik ook de advocatenopleiding gaan doen. Zat ik als vijftiger met driehonderd anderen tentamens te maken in de Jaarbeurs. Ik was mijn eigen praktijk al gestart, dus ik moest die tentamens wel halen. Ik weet nog dat ik behoorlijk zenuwachtig was. Het was dan ook een moment van geluk toen ik het papiertje kreeg dat ik geslaagd was.”

Uitbraak

In 2007 kreeg Nederland te maken met een uitbraak van Q-koorts, een bacteriële infectieziekte die van dier op mens kan overgaan. In ons land werd de ziekte vooral overgedragen door melkgeiten. Meer dan honderdduizend mensen raakten besmet, bijna de helft van hen kreeg griepachtige verschijnselen. De meeste patiënten herstelden snel, maar duizenden slachtoffers hielden ernstige vermoeidheidsklachten: het Q-koortsvermoeidheidssyndroom (QVS) en chronische Q-koorts. Waarschijnlijk zijn ongeveer honderd mensen aan de ziekte overleden.

Rohof was net als advocaat begonnen toen DAS Rechtsbijstand zijn patroon, Ivo Sindram, vroeg

Q-koorts

Q-koorts is een infectieziekte die van dieren op mensen kan overgaan (zoönose). In Nederland zijn vooral besmette melkgeiten en melkschape de bron voor mensen. Tussen 2007-2011 woedde er een Q-koortsepidemie in Nederland.

Bron: RIVM.

“BIJ DE Q-KOORTS WOOG HET ECONOMISCH BELANG VAN DE LANDBOUW ZWAARDER DAN DE VOLKSGEZONDHEID. DAT IS BIJ CORONA NIET HET GEVAL”

om een advies te schrijven over de mogelijkheden om de staat of individuele geitenhouders aansprakelijk te stellen voor de Q-koortsschade. “Ivo vroeg mij erbij. Vlak voor we bij DAS de juridische mogelijkheden zouden presenteren, vroeg een collega-advocaat die hoorde over onze plannen: ‘Dan heb je zeker dat artikel van Ingeborg Haazen wel gelezen?’”

Goed onderbouwd

Ingeborg Haazen werkte op dat moment bij de vaksectie Burgerlijk recht. Ze was in 1984 in Nijmegen klassieke talen komen studeren. Toen dat tegenviel, besloot ze rechten ernaast te doen. Haazen genoot met volle teugen van het studentenleven, richtte en passant dispuut Skarabee op (“dat loopt nog steeds als een tielier, daar ben ik ontzettend trots op”), werd student-assistent bij Rechtsgeschiedenis en kreeg er na haar afstuderen een promotieplaats. “Ik deed onderzoek naar de middeleeuwse kerk als onderneming. Heel eenzaam en frustrerend werk. Na vijf jaar liep mijn aanstelling af en was ik niet gepromoveerd. Intussen had ik steeds meer belangstelling gekregen voor het moderne recht. Via een docentschap aan de VU keerde ik terug naar Nijmegen om aansprakelijkheidsrecht te doceren.”

Het artikel dat Haazen had geschreven, verscheen in het Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht. Rohof: “Toen ik het op aanraden van die collega las, dacht ik: dit is zo goed onderbouwd, daar hoeven we in ons advies aan DAS niets meer aan toe te voegen.” Haazen: “Ik had gedetailleerd beschreven op welke grondslagen de geitenhouders en de overheid aansprakelijk te stellen waren voor de gezondheidsschade van de Q-koortsslachtoffers. Voor de geitenhouders baseerde ik de aansprakelijkheid op art. 6:175 BW, voor de overheid op art. 2 en 8 EVRM.”

Juridische strijd

DAS gaf Rohof en Sindram groen licht om als externe advocaten gerechtelijke procedures te starten. “Ivo schreef de zaak van ruim driehonderd slachtoffers tegen de staat, ik deed alle

individuele zaken en runde het totale Q-koortsproject. Samen waren we hét loket voor alle juridische en vergoedingsvragen rond Q-koorts. De media liepen onze deur plat. Heel bijzonder: twee advocaten van een kleiner kantoor uit Nijmegen. De grote kantoren zagen er helemaal niets in.”

Vanaf het begin van de juridische strijd hadden Rohof en Haazen regelmatig contact. Ze gingen samen naar bijeenkomsten van slachtoffers, Haazen las de dagvaarding mee en adviseerde over de finesses van aansprakelijkheid. In bijna alle individuele zaken die Rohof voerde, was hij succesvol en kregen zijn cliënten een schadevergoeding.

Parallellen met corona

Inmiddels is de wereld al een jaar in de greep van een andere zoönose. Rohof en Haazen zien parallellen tussen Q-koorts en corona, maar ook verschillen, bijvoorbeeld wat betreft overheidsaansprakelijkheid. Rohof: “In beide gevallen heeft de staat de plicht om burgers te informeren en adequaat op te treden.” Haazen: “Maar anders dan bij de Q-koorts heeft de overheid bij corona allerlei maatregelen genomen om de gevolgen te beperken.” Rohof: “Bij de Q-koorts woog het economisch belang van de landbouw zwaarder dan de volksgezondheid. Dat is bij corona niet het geval.”

Ook de werkgeversaansprakelijkheid, waarop individuele Q-koortszaken vaak gebaseerd waren, is lastiger aan te tonen. Corona kun je immers overal oplopen.

Haazen: “Ik zie alleen aansprakelijkheidsmogelijkheden als een werkgever zijn mensen geen anderhalve meter afstand laat houden. Of als medewerkers naar kantoor moeten komen, tegen het thuiswerkadvies in.”

Impuls

Rohof is inmiddels gepensioneerd, maar is nog actief als advocaat en handelt zijn lopende zaken nog af. Als praktijkman had hij veel baat

bij het contact met wetenschapper Haazen. “Het artikel van Ingeborg gaf mij de juridische argumenten om die Q-koortszaak te starten. Daarnaast heb ik veel gehad aan haar adviezen en wierf ze stagiaires. Die hielden interviews met patiënten, inventariseerden schade, hielden cliëntenbestanden bij, enzovoort.” Ook Haazen heeft geprofiteerd van het onderlinge contact, bijvoorbeeld omdat haar wetenschappelijke argumenten uitgebreid werden getoetst in de praktijk. “Daar haal ik hypothesen uit voor nieuwe artikelen. Ook persoonlijk heeft het me veel gebracht. Ik ben bij toeval wetenschapper geworden en dacht dat ik niet geschikt was voor de prestatiegerichte advocatuur. Door het contact met Luc heb ik geleerd dat ik ook wil winnen en dus wél geschikt geweest zou zijn als advocaat. Ik overweeg geen overstap, maar durf nu wel duidelijker mijn standpunten te verkondigen. Bovendien heeft mijn wetenschappelijke carrière een impuls gekregen. Ik ben zo door de Q-koortszaak gegrepen, dat ik op artikelen hierover wil promoveren. Tot slot vind ik het geweldig dat de Q-koortsslachtoffers indirect door mijn artikel schadevergoeding hebben gekregen. Dan heb je als wetenschapper echt maatschappelijke relevantie.”

Buiten Rechte

Meester

In deze editie van 'Buiten Rechte' komt alumna **Charlotte Rheiter** aan het woord. Ze begon in 2002 aan de studie Rechtsgeleerdheid en rondde na een aantal jaren studeren de master Nederlands recht af, met de specialisatie Arbeidsrecht. Inmiddels heeft ze een eigen succesvolle dameskledingwinkel in Nijmegen genaamd *Charlie & Goods*.

Tekst: Dennis Arns Foto's: Niek Tönissen

Waarom ben je in 2002 begonnen met de Nijmeegse rechtenstudie?

"Ik kom uit Arcen en ging naar school in Venlo, dus Nijmegen lag redelijk voor de hand. Ik ben ooit naar een meekijkdag gegaan op de Radboud Universiteit. Bedrijfscommunicatie, psychologie en rechten. Ik vond de voorlichting bij psychologie erg leuk, maar ik zag mezelf geen psycholoog worden. Bij rechten zag ik de demonstratie van zo'n oefenrechtbank. 'Dat wil ik ook', dacht ik. En ik dacht dat je 'altijd wel iets' met rechten kon. Ik weet eigenlijk niet waarom ik niet voor bedrijfscommunicatie ben gegaan, want nu denk ik juist dat ik dat beter had kunnen doen!"

Hoe verliep je eerste jaar?

"Het ging prima, maar ik vond het wel veel stampwerk. Mijn moeder zei van tevoren nog 'volgens mij ben jij te praktisch om de hele dag met je neus in de boeken te zitten'. Achteraf gezien had ze gelijk. Ik vond de stof vrij abstract en een beetje een ver-van-mijn-bed-show. Ik haalde wel gewoon netjes mijn propedeuse in een jaar, maar het kwam me niet aanwaaien. Maar het studentenleven in Nijmegen was verder top natuurlijk."

Waarom ben je niet gestopt, als je de studie eigenlijk niet zo interessant vond?

"Als ik ergens aan begin, dan maak ik het ook af. En ik had ook niet echt een idee van wat ik dan wel graag wilde. Daarnaast hoorde ik om me heen dat de eerste twee jaar van de rechtenstudie nooit echt leuk zijn, maar dat het daarna pas interessant zou worden. Dus dan maar even doorzetten."

in de mode

Je hebt zelfs de master afgerond. “Klopt, Nederlands recht. En dan de specialisatie Arbeidsrecht. Ik vond dat vak erg interessant, dus dat leek me een logische keuze. Het was tastbaar: je komt het arbeidsrecht in het dagelijks leven tegen. Mensen maken afspraken met hun werkgever of worden soms ontslagen. Ik moet zeggen dat afstuderen iets langer duurde; ik heb wel wat scriptieontwijkend gedrag vertoond. Die scriptie vond ik zó taai. Ik ben toen een half jaar naar Lyon geweest om te ‘studeren’, maar ook daar heb ik netjes mijn studiepunten gehaald. Die ervaring had ik niet willen missen. Van tevoren heb ik nog een taalcursus gevolgd hier op de universiteit. En dat was grappig, want de docente van die cursus werd later mijn schoonmoeder.”

Oké, dat moet je even uitlegen! “Nadat ik terugkwam uit Frankrijk ging ik stage lopen bij AKD in Eindhoven. Daar leerde ik mijn huidige vriend kennen. Destijds was hij mijn stagebegeleider en we kwamen erachter dat ik die cursus bij zijn moeder had gevolgd.”

Dus je weet via hem nu wel wat je ‘mist’ in de advocatuur? “Haha, jazeker! Via zijn verhalen aan de keukentafel merk ik dagelijks dat ik de goede keuze heb gemaakt.”

Heb je zelf nog in de advocatuur gewerkt, afgezien van je stage? “Na mijn afstuderen ging ik aan de slag bij DAS Rechtsbijstand. Ik weet nog dat mijn vriend – toen nog mijn stagebegeleider – me na afloop van de stage op het hart drukte: ‘als je al twijfelt over een juridische carrière, ga dan níet in de rechtsbijstand werken’. Je wordt daar helemaal overspoeld met zaken. Maar ik wilde gewoon een baan, dus ik heb niet naar hem geluisterd. Ik heb het zeven maanden volgehouden, daarna ben ik gestopt. Er viel een enorme last van mijn schouders. Mijn werkgever was nogal verrast, wat ik deed het eigenlijk heel goed.”

En toen? Hoe pakte je de draad weer op? “Ik heb tijdens mijn studie bij een winkel gewerkt, dat deed ik altijd met veel liefde en plezier. Ik woonde inmiddels in Den Bosch, dus ik ben daar bij een kledingwinkel gaan werken. Even op adem komen en bedenken wat ik dan met mijn studie wilde. Uiteindelijk ben ik daar zevenenhalf jaar blijven hangen. Ik besepte al snel dat dit eigenlijk het leukste is wat er is, dus ik wilde heel

graag mijn eigen winkel. En nu heb ik alweer ruim drie jaar deze droomzaak in Nijmegen.”

Heb je nog wel eens profijt van jouw rechtenstudie? “Het komt nog weleens voorbij. Bijvoorbeeld in contact met leveranciers, met betalingscondities, onderhandelen over marges en natuurlijk de arbeidsovereenkomsten. Misschien een suf voorbeeld, maar ik heb er ook geleerd om betere discussies te voeren. Wanneer mij vroeger iets werd gezegd – waar ik het niet mee eens was – in die oefenrechtbank, dan dook ik daar meteen op. Nu luister ik eerst goed naar wat iemand te zeggen heeft. In de rechtbank moet dat ook.”

Denk je nog wel eens terug aan jouw docenten? “Ik denk nog wel eens aan Ybo Buruma, van Strafrecht. Hij kon geweldig vertellen. Zelfs zo beeldend dat je niet eens door had dat je in college zat en iets aan het leren was. En ik had Irene Asscher-Vonk als scriptiebegeleider. Mijn medestudenten hadden redelijk wat ontzag voor haar. ‘Oei, heb je mevrouw Asscher-Vonk als scriptiebegeleider?’ kreeg ik dan te horen. Ik moest toen elk hoofdstuk afzonderlijk bij haar inleveren. Bij het eerste hoofdstuk dacht ik: ‘ik ga een wit voetje halen, ik lever meteen ook hoofdstuk twee in’. Toen vroeg ze ‘waarom ben je na hoofdstuk één niet naar me toegekomen, want dit moet anders’. Ze was inderdaad een vrij sterke persoonlijkheid, maar dat vond ik juist fijn. Ze zei in ieder geval waar het op stond. Zij vroeg me een keer of ik het onderwerp wel interessant vond, nadat ik een wat minder goed stuk had ingeleverd. Eigenlijk heeft zij me toen al aan het twijfelen gebracht over mijn beroepskeuze.”

Kom je nog wel eens oud-studiegenoten tegen in de winkel? “Ja, best wel een aantal en dat is erg leuk! Meestal zie ik ze dan kijken van ‘ik ken jou ergens van’. Zij komen dan vervolgens vaak weer terug. Zij komen hier dan ook om setjes voor hun werk in de juridische sector te kopen. Ik kan dan misschien net iets makkelijker meedenken over iets passends. En natuurlijk probeer ik ze een beetje weg te houden van de suffe, deftige mantelpakjes. Haha, misschien is dat dan mijn ‘roeping’ in de juridische wereld: het kleden van de advocatuur.”

Buiten rechte

In de rubriek ‘Buiten rechte’ komen Nijmeegse rechtalumni aan het woord die een carrière hebben opgebouwd buiten de juridische sector.

“MIJN MOEDER ZEI NOG VOLGENS MIJ BEN JIJ TE PRAKTISCH OM DE HELE DAG MET JE NEUS IN DE BOEKEN TE ZITTEN”

Vier seizoenen in een week

Foto's: Dick van Aalst

Afgelopen februari was een maand van uitersten. Zo ook in en rond het Grotiusgebouw. De ene week werd de campus, net als de rest van Nederland, opgeschrikt door fikse sneeuwstormen. Het kwik daalde tot ver onder nul, de wind vormde diepe sneeuwduinen en de wegen werden schier onbegaanbaar. Waar het leeuwendeel van de medewerkers toch al thuis werkte door de coronamaatregelen, was het gebouw nu echt vrijwel leeg. Een week later zag de wereld er echter compleet anders uit. Het dikke pak sneeuw maakte plaats voor de voorjaarszon, de temperatuur mat tegen de 20 graden en de eerste groene knopjes lieten zich alweer aan de bomen zien. Het kan verkeren.

Blijf op de hoogte

 faculteit-der-rechtsgeleerdheid

 radboud_rechtenfaculteit

 Radboudrechtenfaculteit

 @RechtenNijmegen